

סימן פז סעיף א | שיעור א': אזהרות בשר בחלב וגדרם

מקורות נוספים לשיעור 1

דרך בישול אסרה תורה

שמות פרק כג (משפטים)

(יט) ראשית בכורי אדמתך תביא בית יקוק אלהיך **לא תבשל גדי בחלב אמו**: ס
שמות פרק לד (כי תשא)

(כו) ראשית בכורי אדמתך תביא בית יקוק אלהיך **לא תבשל גדי בחלב אמו**: פ
דברים פרק יד (פר' ראה)

(כא) לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכר לנכרי פי עם קדוש אתה ליקוק אלהיך **לא תבשל גדי בחלב אמו**:

חולין קטו ע"ב: דבי רבי ישמעאל תנא: לא תבשל גדי בחלב אמו ג' פעמים, אחד לאיסור אכילה, ואחד לאיסור הנאה, ואחד לאיסור בשול.

חולין קח ע"א: אמר ליה רבא: דרך בשול אסרה תורה.

רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ט הלכה א: בשר בחלב אסור לבשלו ואסור לאכלו מן התורה ואסור בהנאה, וקוברין אותו ואפרו אסור כאפר כל הנקברין, ומי שיבשל משניהם כזית כאחד לוקה שנאמר לא תבשל גדי בחלב אמו, וכן האוכל כזית משניהם מהבשר והחלב שנתבשלו כאחד לוקה, ואף על פי שלא בשל.

ספר המצוות לרמב"ם מצות לא תעשה קפו

והמצוה הקפ"ו היא שהזהירנו מבשל בשר בחלב והוא אמרו יתעלה **לא תבשל גדי בחלב אמו**. ומי שבשלו לוקה ואף על פי שלא אכלו כמו שהתבאר במקומות מן התלמוד (מכות כא ב חולין קיד א):

ספר המצוות לרמב"ם מצות לא תעשה קפז

והמצוה הקפ"ז היא שהזהירנו **מאכול בשר בחלב** והוא אמרו גם כן לא תבשל גדי בחלב אמו פעם שניה. רוצה בו איסור אכילה. ובגמר חולין (שם) אמרו בשר בחלב לוקה על בישולו ולוקה על אכילתו. ובגמר מכות (כא ב) אמרו המבשל גיד הנשה בחלב ביום טוב ואכלו לוקה חמש לוקה משום אוכל גיד הנשה ולוקה משום מבשל גיד ולוקה משום מבשל בשר וחלב ולוקה משום אוכל בשר בחלב ולוקה משום הבערה. ושם אמרו אפיק הבערה ועייל עצי הקדש ואזהרתיה מהכא ואשריהם תשרפון באש לא תעשון כן ליי"י אלהיכם. ובגמר חולין (שם) אמרו להכי אפקה רחמנא לאכילה בלשון בישול כי היכי דאבישול לאקי אאכילה נמי לאקי. ובשני מפסחים (כה ב) אמרו בבשר בחלב להכי לא כתב ביה רחמנא אכילה בגופו למימרא שלוקין עליו אפילו שלא כדרך הנאתו. וזכור זה:

ובכאן ראוי לי שארמוז על שורש גדול שלא קדם לי זכרו. וזה שאמרו ית' לא תבשל גדי בחלב אמו נכפל בתורה שלשה פעמים (משפטי כג, ס"פ תשא, ראה יד). ואמרו מלמדי הפירוש שכל לאו מהם הוא לעניין, אמרו (מכיל' משפטי חולין קטו: וש"נ) חד לאיסור אכילה וחד לאיסור הנאה וחד לאיסור בשול. **ולמקשה שיקשה ויאמר לאי זה דבר מניית איסור אכילתו ואיסור בשולו שתי מצות ולא תמנ' איסור הנאתו מצו' שלישי'**, הנה ידע המקש' שאיסור הנאה אין ראוי שיימנה מצוה בפני עצמה מפני שהוא ואיסור אכילה ענין אחד. שהאכילה מין ממיני הנאה. ואמרו ית' בדבר שהוא לא ייאכל אמנם הוא דמיון מדמיוני הנאה. והכוונה שהוא לא יהנה בו לא באכילה ולא בזולתו. והוא אמרם ע"ה (פסחי' כא ב וש"נ) **כל מקום שנאמר לא תאכל לא תאכלו לא יאכל אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה במשמע עד שיפרט לך הכתוב כדרך שפרט בנבלה, שביאר היתר התועלת בה והוא אמרו (ראה יד) לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה וכו'.** ולפי השרש הזה אין ראוי שיימנה איסור אכיל' ואיסור הנאה שתי מצות. **ואילו מנינו אותם שתי מצות בבשר בחלב היה ראוי כמו כן בחמץ (ל' קצז) ובערלה ובכלאי הכרם (ל' קצב - ג) שיהיה בכל אחד מאלו הארבע מצות איסור הנאה מצוה בפני עצמה.** ומצד שנפל באלו ולא מנה זולת הלאו שבא באיסור אכילתם לבד ובכלל זה איסור הנאה כמו שהנחנו כמו כן יפול בבשר בחלב. ונשאר בכאן שאלה אחת לבד. והיא כי יש לאומר שיאמר אחר שאיסור הנאה יגיע מאיסור אכילה כמו שבארו ע"ה לאי זה דבר היה צריך הכתוב אל לאו שלישי בבשר בחלב עד שתיאסר בו הנאתו כמו שבארנו. הנה תשובת זה שהוא הוצרך אל זה מפני שלא בא בבשר בחלב לא תאכל ממנו שממנו נאסרו האכילה וההנאה ולפיכך הוצרך לאו אחר לאיסור הנאה. וכבר זכרנו הסבה שבעבורה לא כתב רחמנא אכילה בבשר בחלב, שכל מה שנזכר בו אכילה אינו חייב עד שיהנה באכילתו, אמנם אם פתח פיו ובלע דבר מן האיסורים או אכלו והוא חס עד שישרוף גרונו

ויכאיבהו בעת בליעתו ומה שדומה לזה הוא פטור חוץ מבשר בחלב שהוא חייב על אכילתו ואפילו לא ייחנה כמו שזכרו וכמו כן כלאי הכרם כמו שנבאר במה שאחר זה (מ' קצג). והבין כל השרשים האלו וזכרם. וכבר התבארו משפטי מצוה זו בשמיני מחולין (קג ב - קח ב, קיג - קיז ב):

תורת הבית הקצר בית ג שער ד: בשר בחלב אסור מן התורה, שנאמר לא תבשל גדי בחלב אמו. ונאמר בתורה שלשה פעמים. ומפי השמועה למדו שהאחד לאיסור אכילה, ואחד לאיסור הנאה, ואחד לאיסור בישול. ולמה הוציאו הכתוב בלשון בישול לומר לך שלא כדרך בישול אינו אסור מן התורה אלא מדברי סופרים.

כה"ח א - ב: כל האוכלין האסורין אינו חייב עליהם עד שיאכל אותן דרך הנאה, חוץ מבשר בחלב וכלאי הכרם, לפי שלא נאמר בהן אכילה לאסור אותן אפי' שלא בדרך הנייה. כגון שעירב דברים מרים או שהסריח והבאיש ובטל מאוכל אדם ואכלו, בשאר איסורים פטור, ובבשר בחלב וכלאי הכרם חייב. הרמב"ם פי"ד מהמ"א דין י"א.

רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק יד הלכה י

כל האוכלין האסורין אינו חייב עליהם עד שיאכל אותן דרך הנאה, חוץ מבשר בחלב וכלאי הכרם לפי שלא נאמר בהן אכילה אלא הוציא איסור אכילתן בלשון אחרת בלשון בשול ובלשון הקדש לאסור אותן ואפילו שלא בדרך הנייה.

רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק יד הלכה יא

כיצד הרי שהמחה את החלב וגמעו כשהוא חם עד שנכוה גרונו ממנו או שאכל חלב חי, או שעירב דברים מרים כגון ראש ולענה לתוך יין נסך או לתוך קדרה של נבלה ואכלן כשהן מרין, או שאכל אוכל האסור אחר שהסריח והבאיש ובטל מאוכל אדם הרי זה פטור, ואם עירב דבר מר בתוך קדרה של בשר בחלב או ביין כלאי הכרם ואכלו חייב.

ש"ך א: שאינו אסור מן התורה אלא דרך בישול כו. 'כלומר אבל לא ע"י כבוש ומליחה שאינו דרך בישול.

באר היטב א: בישול. כלומר אבל לא ע"י כבוש ומליחה שאינו דרך בישול. וצלי בכלל בישול, וצונן לתוך חם אף הוא דרך בישול, וכן עירווי מבשל לפחות כדי קליפה, ומעושן הוי כבישול, ומבושל בחמי טבריא לא אסור מן התורה. פר"ח. (ע"י לקמן איזה בישול אסור מן התורה בבשר וחלב)

ביאור שיטת הרמב"ם במספר הזהרות שיש בב"ח

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף כא עמוד ב

דאמר רבי אבהו: כל מקום שנאמר לא יאכל לא תאכל לא תאכלו - אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה (משמע) + מסורת הש"ס: [במשמע] עד שיפרט לך הכתוב כדרך שפרט לך בנבילה. דתניא: לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכור לנכרי וגו'. אין לי אלא לגר בנתינה ולנכרי במכירה, לגר במכירה מנין? תלמוד לומר: לגר אשר בשעריך תתננה או מכור.

רמב"ם (מא"ס פ"ח הל' ט"ז): " כל מאכל שהוא אסור בהנאה אם נהנה ולא אכל כגון שמכר או נתן לעכו"ם או לכלבים אינו לוקה ומכין אותו מכת מרדות והדמים מותרים".

לפי הגמ' הנ"ל, משמעות איסור אכילה כלול בו איסור הנאה וכיון שיש רק לאו אחד, לא ילקה אלא על אכילה ולא על הנאה, כיון שהלאו נאמר בלשון אכילה. וכך הוא בכל מאכלות אסורות שנאסרו בלשון אכילה אסורים בהנאה א"כ נאמר בפירוש היתר הנאה. מקור זה הוא מקור חשוב לרמב"ם, ולכן לדעתו בבב"ח היה די לכתוב לשון אכילה וממנו היינו לומדים גם איסור הנאה, וכיון שלא נכתב לשון אכילה יש להוסיף לאו נוסף שילמדנו

איסור הנאה שבדרך כלל כלול בלשון אכילה. ואם כך מדוע לא נכתב לשון אכילה (בב"ח וכן בכלאי הכרם)?
ללמדנו שגם שלא כדרך הנאתו אסור.

ספר המצוות לרמב"ם מצות לא תעשה קפו
והמצוה הקפ"ו היא שהזהירנו **מבשל בשר בחלב** והוא אמרו יתעלה לא תבשל גדי בחלב אמו. ומי שבשלו לוקה
ואף על פי שלא אכלו כמו שהתבאר במקומות מן התלמוד (מכות כא ב חולין קיד א):

ספר המצוות לרמב"ם מצות לא תעשה קפז
"והמצוה הקפ"ז היא שהזהירנו **מאכול בשר בחלב**. והוא אמרו גם כן לא תבשל גדי בחלב אמו פעם שניה. רוצה
בו איסור אכילה. ובגמר חולין (שם) אמרו: 'בשר בחלב לוקה על בישולו ולוקה על אכילתו'. ובגמר מכות (כא
ב) אמרו: 'המבשל גיד הנשה בחלב ביום טוב ואכלו, לוקה חמש לוקה משום אוכל גיד הנשה ולוקה משום מבשל
גיד ולוקה משום מבשל בשר וחלב ולוקה משום אוכל בשר בחלב ולוקה משום הבערה. ושם אמרו אפיק הבערה
ועייל עצי הקדש ואזהרתיה מהכא ואשריהם תשרפון באש לא תעשון כן ליי"י אלהיכם. ובגמר חולין (שם) אמרו
להכי אפקה רחמנא לאכילה בלשון בישול כי היכי דאבישול לאקי אאכילה נמי לאקי. ובשני מפסחים (כה ב)
אמרו בבשר בחלב להכי לא כתב ביה רחמנא אכילה בגופו למימרא שלוקין עליו אפילו שלא כדרך הנאתו.
וזכור זה:

ובכאן ראוי לי שארמוז על שורש גדול שלא קדם לי זכרו. וזה שאמרו ית' לא תבשל גדי בחלב אמו נכפל בתורה
שלשה פעמים (משפטי' כג, ס"פ תשא, ראה יד). ואמרו מלמדי הפירוש שכל לאו מהם הוא לעניין, אמרו (מכיל'
משפטי' חולין קטו: וש"נ) **חד לאיסור אכילה וחד לאיסור הנאה וחד לאיסור בשול**. ולמקשה שיקשה ויאמר
לאי זה דבר מניית איסור אכילתו ואיסור בשולו שתי מצות ולא תמנ' איסור הנאתו מצו' שלישי', הנה ידע
המקש' שאיסור הנאה אין ראוי שיימנה מצוה בפני עצמה מפני שהוא ואיסור אכילה ענין אחד. שהאכילה
מין ממניי ההנאה. ואמרו ית' בדבר שהוא לא יאכל אמנם הוא דמיון מדמיוני ההנאה. והכוונה שהוא לא
יהנה בו לא באכילה ולא בזולתו. והוא אמרם ע"ה (פסחי' כא ב וש"נ): "כל מקום שנאמר לא תאכל לא תאכלו
לא יאכל אחד איסור אכילה, ואחד איסור הנאה במשמע", עד שיפרט לך הכתוב כדרך שפרט בנבלה, שביאר
היתר התועלת בה והוא אמרו (ראה יד) לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה וכו'.

ולפי השרש הזה אין ראוי שיימנה איסור אכיל' ואיסור הנאה שתי מצות. ואילו מנינו אותם שתי מצות בבשר
בחלב היה ראוי כמו כן בחמץ (ל' קצז) ובערלה ובכלאי הכרם (ל' קצב - ג) שיהיה בכל אחד מאלו הארבע מצות
איסור הנאה מצוה בפני עצמה (מכאן שהרמב"ם לא מונה איסור הנאה בפני עצמו בכל המאכלות אסורות. וכך
מפורש שיטת הרמב"ם דאף בשאר איסורי הנאה ס"ל דלא לקי על איסור הנאתן, וז"ל (מא"ס פ"ח הל' ט"ז):
" כל מאכל שהוא אסור בהנאה אם נהנה ולא אכל כגון שמכר או נתן לעכו"ם או לכלבים אינו לוקה ומכין
אותו מכת מרדות והדמים מותרים". ומצד שנפל באלו ולא מנה זולת הלאו שבא באיסור אכילתם לבד ובכלל
זה איסור הנאה כמו שהנחנו כמו כן יפול בבשר בחלב. ונשאר בכאן שאלה אחת לבד. והיא כי יש לאומר שיאמר
אחר שאיסור הנאה יגיע מאיסור אכילה כמו שבארו ע"ה, לאי זה דבר היה צריך הכתוב אל לאו שלישי בבשר
בחלב עד שתיאסר בו הנאתו כמו שבארנו. הנה תשובת זה שהוא הוצרך אל זה מפני שלא בא בבשר בחלב לא
תאכל ממנו שממנו נאסרו האכילה וההנאה ולפיכך הוצרך לאו אחר לאיסור הנאה (קשה: משמע מדבריו שיש
לאו נוסף לאיסור הנאה? ואולי כוונתו שכיון שלא נאמר לשון אכילה היינו מבינים שהאיסור אינו כולל איסור

הנאה לכן היה צריך להוסיף לאו אבל באמת אין כאן אלא לאו אכילה הכולל גם הנאה. ועוד האם כוונת הרמב"ם שאינו לוקה אבל יש עדיין איסור תורה בהנאתו? נראה מדבריו כאן שכן אבל מפורש בהלכותיו שלוקה מכת מרדות משמע איסור דרבנן). וכבר זכרנו הסבה שבעבורה לא כתב רחמנא אכילה בבשר בחלב, שכל מה שנזכר בו אכילה אינו חייב עד שייהנה באכילתו, אמנם אם פתח פיו ובלע דבר מן האיסורים או אכלו והוא חס עד שישרוף גרונו ויכאיבהו בעת בליעתו ומה שדומה לזה הוא פטור חוץ מבשר בחלב שהוא חייב על אכילתו ואפילו לא ייהנה כמו שזכרו וכמו כן כלאי הכרם כמו שנבאר במה שאחר זה (מ' קצג). והבין כל השרשים האלו וזכרם. וכבר התבאר משפטי מצוה זו בשמיני מחולין (קג ב - קח ב, קיג - קיז ב):

קיימא לן דבשר בחלב אסור בבישול באכילה ובהנאה והרבה למודים נאמרו בזה בגמ' יחולין (דף קיד קטו). ואומנם הדרשה העיקרית היא של תנא דבי ר' ישמעאל אשר הוזכרה (שם דף קטו) ונאמרה בסתמא בגמ' קדושין (דף נז) וכן הביאוו הרמב"ם בספר המצוות (מצוה קפ"ז), החינוך ורש"י על החומש, הטור והשו"ע בסי' פ"ז: "דבי רבי ישמעאל תנא 'לא תבשל גדי בחלב אמו' ג' פעמים, אחד לאיסור אכילה ואחד לאיסור הנאה ואחד לאסור בישול....

עפ"י היה לנו לכאורה למנות ג' לאוין באיסור בב"ח אחד לבישול אחד לאכילה ואחד להנאה, ואולם הרמב"ם בסי' המצוות (קפ"ו-קפ"ז) מנה רק בישול ואכילה כשני לאוין ואילו איסור הנאה לא מנאו כלאו בפ"ע. ועמד שם הרמב"ם במצוה קפ"ז על דבר זה וכתב: "ולמקשה שיקשה ויאמר לאיזה דבר מניית איסור אכילתו ובישולו שתי מצוות ולא תמנה איסור הנאתו מצוה בפ"ע? ותירץ הרמב"ם: "מפני שאכילה והנאה ענין אחד כי האכילה מין ממניי ההנאה. וממשיך הרמב"ם להקשות: "דאם כן למה לי יתור נוסף לאיסור הנאה והלא בכלל איסורי אכילה כלול איסור הנאה כחמץ בפסח? תירץ הרמב"ם: "כיון שלא כתב הכתוב לא תאכל במפורש לכן הוצרך ריבוי לאיסור הנאה. והטעם שכתבה התורה איסור אכילת בב"ח בלשון בישול ולא בלשון לא תאכל בב"ח מבואר בפסחים דף כה, לומר לך שלוקים עליו אפי' שלא כדרך הנאתו עכת"ד.

עיי' במל"מ (פ"ה מיסודי התורה ה"ח) דתמה על הדימוי שדימה הרמב"ם איסור בב"ח לאיסור חמץ ערלה וכלאי הכרם. דהתם ליכא אזהרה מיוחדת לאיסור הנאה, אבל בב"ח דאיכא באיסור הנאתו אזהרה מיוחדת ראוי שתמנה לאו בפ"ע?

ואכן הביא להסמ"ג (לאוין רנ"ט) אשר כתב דראוי למנות איסור הנאה לאו בפ"ע. וגם הרשב"ץ בספרו זהר הרקיע פקפק בסי' ע"ד על הרמב"ם. ולבסוף מונה ג' לאוין, איסור בישול אכילה והנאה במנין הלאוין שלו (קצ"ה, קצ"ו, קצ"ז).

ביאור קצר על רס"ג שמנה מצווה אחת

לעומתם רבינו סעדיה גאון בספרו ל"ת, ס"ו-ס"ז-ס"ח-ס"ט מנה בב"ח כלאו אחד וז"ל: ספר המצוות לרס"ג טרף אבר מן החי, וגיד הנשה, נבלה, וטרפה, חלב, ודם, על הדם לא תאכלו, ובשר בחלב, אתו ואת בנו בהתיחדם:

ויש לפרש סמיכות האיסורים ע"פ מאי דאיתא בפסיקתא זוטא משפטים: "למה אסר הקב"ה עלינו הבשר בחלב? שהחלב פעמים הוא דם ופעמים חלב, שהדם נעכר ונהפך לחלב וכל שמבשל בב"ח כאילו דם אוכל,

וכתוב' ולא תאכל הנפש עם הבשר' ע"כ. עכ"פ מבואר דלא מנה הרס"ג לאו דבב"ח אלא כאזהרה אחת. וראיתי לרבי ירוחם פישל פירלא בביאורו לרס"ג דכתב בדעתו דאיסור אכילה והנאה כולם משום ליתא דבישול בב"ח. וגלי קרא דהאוכל או הנהנה מבב"ח המבושלים חשיב כנשתתף במעשה הבישול ומתחייב משום מבשל לכן סגי בלאו אחד. ותמוה לפ"ז מדוע הגדיר הרס"ג משום איסור אכילה כדכתב "לא תאכלו" דיותר הו"ל למימר לדבריו של הר"י פערלא" לא תבשלו. "ובסוף דברינו יתבאר בס"ד דרך אחרת.

העולה מהאמור:

הרשב"ץ וכך נוטה דעת הסמ"ג למנות בב"ח ג' אזהרות.

הרס"ג מונה לאו אחד

, ואילו הרמב"ם מנה בישול ואכילה בשני לאוין וכלל הנאה באכילה.

ביאור על ספר המצוות לרס"ג (הרב פערלא) לאוין ל"ת סח ט ע

ולענין אזהרת בשר בחלב שלא מנה רבינו הגאון ז"ל אלא לאו אחד וכן מנאוה הבה"ג וכל סייעתו ז"ל. חוץ מהר"א הזקן ז"ל באזהרותיו שמנה בה שלשה לאוין משום דכתיב שלשה פעמים לא תבשל. ודרשו אחד לאיסור בישול ואחד לאכילה ואחד להנאה. אבל הרמב"ם וסייעתו ז"ל מנו בזה שני לאוין. דהיינו לאו דבישול ולא דהנאה אבל לאו דאכילה לא מנה (תמוה, הפוך מנה אכילה ב קפ"ז, ולא הנאה). וביאר הרמב"ם הטעם (בסה"מ לאוין קפ"ז) וז"ל שם כי איסור הנאה אין ראוי למנותו מצוה בפ"ע. מפני שהיא והאכילה ענין אחד. כי האכילה מין ממניי הנאה וכו' ולפ"ז השורש אין ראוי למנות איסור אכילה שתי מצות. ואילו מנינו שתי מצות בבשר בחלב. היה ראוי כמו כן בחמץ ובערלה ובכלאי הכרם שיהיה בכל אחד מאלו שתי מצות. אם איסור הנאה מצוה בפ"ע וכו' עכ"ל עיין שם. והרשב"ץ ז"ל (בזה"ר לאוין סי' ע"ד) כתב עליו וז"ל ואני מסתפק בענין זה מפני מה שאמרו בפרק כל שעה להכי לא כתב רחמנא אכילה בגופיה למימרא שלוקין עליו שלא כדרך הנאתו. ולפ"ז היה ראוי למנות איסור אכילה שלא כדרך הנאתו וכו'. ואיסור הנאה היתה באכילה ובמכירה, והנאה אחרת לאו אחר. וכו' עכ"ל עיין שם. ואף שכתב שם בלשון ספק. מ"מ כך היא מסקנתו כמש"כ בקונטרס אחרון. וכן מנאן במנין הלאוין שלו (לאוין קצ"ה קצ"ו קצ"ז) עיין שם.

ולדידי תמוהים מאוד אצלי דברי הרמב"ם ז"ל בלא"ה. דמלבד דהראיה שהביא מחמץ וערלה וכלאי הכרם שנמנה בהן אכילה והנאה מצוה אחת. הוא תמוה דמאי ענין זה לכאן. שם לא כתיב בקרא אלא לאו אחד שמשמעו בין אכילה ובין הנאה. ואיך נמנה אותו בשני לאוין מאחר דאין לנו בקרא אלא לאו אחד. ואפילו לדרך הרמב"ם ז"ל שמונה לאו אחד לשנים מפני חילוק העונשין. היינו רק משום דכיון דאין עונש בלא אזהרה הילכך מה שכתב קרא בכל אחד מן הפרטים עונש אחר. חשוב לשיטתו כאילו מפורש הלאו בכל אחד בפ"ע. כמו שביאר הרמב"ם (בשורש י"ד) ובלאוין (כ"ו) ובשאר דוכתי כיו"ב עיין שם. אבל כאן האיך נחלק לאו אחד האמור בתורה לשנים משום שמשמעו בין אכילה ובין הנאה. אבל כאן בבב"ח שכתוב בקרא לאו מיוחד בכל אחת. שפיר יש למנותן שני לאוין כמו שכתובים בתורה. וכפי הנראה כבר הרגיש בזה הרשב"ץ ז"ל שם בסוף דבריו עייש"ה. בלא"ה עיקר סברת הרמב"ם ז"ל שיש למנותן בלאו אחד משום דהאכילה והנאה ענין אחד. דאכילה ממניי ההנאה. ומה שכתוב שלא יאכל הכוונה שלא יהנה בו לא באכילה ולא בהנאה אחרת. לענ"ד דבריו תמוהים. דודאי זה יתכן לשיטת רבינו הגאון ז"ל דכל ששני הלאוין הם ענין אחד מונה אותן מצוה אחת. כמו שמנה לאו דגניבת ממון ולא דגניבת נפשות במצוה אחת משום דכל גניבה אסרה תורה. וכן בכל כיו"ב כמו שביארנו בכמה דוכתי לשיטתו. אבל לא כן דרך הרמב"ם וסייעתו ז"ל. וכן כל היכא דאיכא לאו כללי שכולל גם ענין פרטי שבא עליו בתורה לאו אחר בפ"ע. שדרכו של רבינו הגאון ז"ל למנות רק הלאו הכללי בלבד. כמו שנתבאר בהרבה מצות. אבל הרמב"ם ז"ל ושאר מוני המצות מונים שני הלאוין. כמו שביארנו בכמה דוכתי. וא"כ כאן אף על גב דלאו אחד כתוב להזהיר על כל מיני הנאות והלאו השני לא בא להזהיר אלא על הנאת אכילה בלבד.

ראוי למנות שניהם לשיטת הרמב"ם ז"ל גופיה. וגם דברי הרשב"ץ ז"ל אינם מובנים אצלי כלל. דמה בכך דלאו דאכילה מזהיר אפילו על אכילה שלא כדרך הנאתו. הרי גם לאו דהנאה מזהיר על כל הנאה אפילו שלא כדרכה. כגון להניחו על גבי מכתו וכה"ג. מהאי טעמא גופיה דאפקי' קרא בלשון בישול ולא כתיב לישנא דמשמע הנאה כדרכה. וא"כ הדרינן לדמעיקרא לסברת הרמב"ם ז"ל שאין למנות ההנאה והאכילה בשתי מצות משום שיש בכלל הנאה אכילה. שאינה אלא מין ממניי ההנאה. אלא דעיקר סברת הרמב"ם ז"ל לעני"ד היא נגד שיטת הרמב"ם ז"ל גופיה כדכתיבנא. וכנראה זהו טעמו של הסמ"ג (לאוין קס"ד) שלא הספיק לו טעמו של הרמב"ם. ודעתו נוטה למנות בשר בחלב בשלשה לאוין עיין שם :

העולה מהאמור :

א. בענין אזהרות דבב"ח .

א. **שיטת הרשב"ץ** וכן נוטה דעת הסמ"ג למנותן ג' לאוין, איסור בישול, איסור אכילה, איסור הנאה .
ב. שיטת הרס"ג למנותו **לאו אחד** ואפיק ליה בלשון אכילה. אח"כ מצאתי באזהרות של רבינו יצחק בן ראובן אלברגלוני שהיה בזמן הרי"ף אשר כתב אזהרה אחת באיסור בב"ח ואפיק לה בלשון בישול וז"ל יוסר בשר גדי בלי לבשלו בחלב עמ"ל. וזה מתאים לפירוש ר"י פערלא דאיסור אכילה והנאה חשיבי הרחבת איסור בישול. וכן מצאתי באזהרותיו של מהר"ש אבן גבירול וז"ל ונדבר לא תבשל גדי בחלב אמו (חדל המתרשל ולא תאכל בשל ונא ליל שמורים עכ"ל).

ג. שיטת הרמב"ם דמנה לאו דבישול ולא דאכילה, ואילו איסור הנאה כללו באיסור אכילה.

ב. בענין חיוב איסור הנאה .

א. דעת הרמב"ן התוס' והשלטי גבורים שלוקים על איסוה"נ
ב. שיטת הרמב"ם דאסור ואין לוקים עליו בין בשאר איסוה"נ בין בבב"ח .

אסור גם בהנאה

תלמוד בבלי מסכת תמורה דף לג ע"ב:

מתני'. **ואלו הן הנקברין**: קדשים שהפילה - יקברו, הפילה שליא - תקבר: ושור הנסקל, ועגלה ערופה, וצפרי מצורע, ושיער נזיר, ופטר חמור, **ובשר בחלב**, וחולין שנשחטו בעזרה. רבי שמעון אומר: חולין שנשחטו בעזרה - ישרפו, וכן חיה שנשחטה בעזרה, **ואלו הן הנשרפין**: **חמץ בפסח - ישרף**, ותרומה טמאה, והערלה, וכלאי הכרם. את שדרכן לשרוף - ישרוף, ואת שדרכן להקבר - יקבר. ומדליקין בפת ובשמן של תרומה. כל הקדשים שנשחטו חוץ לזמנן וחוץ למקומן - הרי אלו ישרפו.

נ"מ: מה שחייב בשריפה מותר להנות מאפרו, אבל מה שחייב בקבורה אסור להנות אף מאפרו.

חברותא - הערות תמורה דף לג עמוד ב הערה 82

(82) כל אלו שדינם בשריפה - נלמדים מקרא כמו שיבואר בכל אחד ואחד מהם. ואלו הנקברים [חוץ מעגלה ערופה] - כתב הרמב"ם בפירוש המשנה: והקבלה בידינו לקבור אותם. ויש מי שכתב שאין מצות קבורתם אלא מדרבנן כדי שלא יבואו בהם לידי תקלה. עיין שו"ת פני יהושע [אורח חיים סימן י"ב] מקור חיים [פתיחה לסימן תלא] וכתתי ופליתי [סימן פז]. ועיין הערה בשם תוס' מסכת נזיר, ועיין רש"י. וכל זה בשאר איסורין, אבל חמץ בפסח לדעת חכמים הסוברים שאינו מן הנשרפין - ודאי חייב לבערן.

לתת בב"ח לכלב של הפקר:

סברות: מקור חיים בהלכות פסח (הגאון מליסא מחבר חוות דעת ועוד) כותב שהירושלמי שכתב לגבי חמץ שאסור ליתנו לכלב של הפקר זה משום חומרה דחמץ אבל בשאר איסורים אין איסור כי צריך הנאה ממשית גשמית ולא רק רוחנית. אבל התורת חטאת והמהרש"ל למדו מזה שבכל האיסור הנאה יש לאסור לתת לבלב הפקר.

זבחי צדק (להלן בראשי תיבות ז"צ) ב: המאכל הנאסר משוס בב"ח אסור בהנאה, ולא מבעיא דאסור ליתן לשפחתו או לכלבו שהרי נהנה ממנו, אלא אפי' ליתנו לגוי דעלמא שלא ראה אותו מימיו או לכלב דעלמא שאין לו הנאה ממנו כלל אסור. תו"ח כלל פה דין ג כנ"הג הג"הט אות י. גם אין לזורקו לרחוב או לשוק אפי' אין שם כלב. ולכן נוהגים לשפוך ההבשיל בבית הכסא והיא קבורתו או ישליכו לנהר, ובעירנו נוהגים לקוברו.

הליכות עולם חלק ז עמ' טו: ... ואסור להשליכו לים, שהדגים יאכלוהו. ואם הוא בגדר ספק אם נאסר בהנאה, יש להתיר ליתנו לכלב של הפקר או להשליכו לים.

כה"ח ו: בשר בחלב שנאסר בהנאה ואח"כ נתערב ממנו בתבשיל ירקות וכדומה, ויש בו בנותן טעם, מותר למכור לעכו"ם חוץ מדמי איסור שבו, דכל איסורי הנאה שנתערבו באחרים אפי' יש בהם בני"ט מותר למכור לעכו"ם חוץ מדמי איסור שבו. פר"מ בפתיחה להלכות בשר בחלב.

כל בשר בחלב שאסרו רק מדרבנן, מותר בהנאה (עיין לקמן סעיף ג')
איסור והיתר שער ל סימן ה: בכל בשר וחלב שאיסורו רק מדרבנן, הוא מותר בהנאה, דעל ההנאה לא גזרו רבנן.